

Introduktion til Temanummer

Fremtidsorienterede Pædagogikker i Praksis: Innovation og Handlekraft

Forfattere / redaktører af temanummeret

David Thystrup Mehlsen, Department of Culture and Communication, Aalborg University

 [0009-0000-1149-725X](https://orcid.org/0009-0000-1149-725X)

Jeppe Kiel Christensen, Projects & Innovation, SEGES Innovation [0000-0002-1344-2807](https://orcid.org/0000-0002-1344-2807)

Michael Breum Ramsgaard, Research Centre for the Study of Professions, VIA University College, Aarhus, Denmark [0000-0002-5753-9651](https://orcid.org/0000-0002-5753-9651)

Artiklen er fagfællebedømt og en del af SITE's temanummer om
Fremtidsorienterede Pædagogikker i Praksis: Innovation og Handlekraft

Udgivet april 2026

Abstract

Introduktion til temanummeret, der undersøger uddannelsens rolle i disse urolige tider, og hvordan vi kan udvikle fremtidsorienterede pædagogikker, der fremmer innovation, fantasi, handling og håb.

I 1992 udgav den politiske filosof Francis Fukuyama bogen *The End of History and the Last Man*. Her argumenterede Fukuyama for, at den vestlige liberale demokrati var den universelt overlegne styreform. Efter Sovjetunionens sammenbrud mente han, at menneskeheden havde nået sit absolutte højdepunkt og endepunkt i forhold til regeringsform. Fremtiden syntes derfor afgjort, idet denne styreform ville fortsætte med at dominere resten af historien – og dermed markere selve historiens afslutning, i hvert fald ifølge Fukuyama på det tidspunkt.

I 2026 kan fremtiden ikke længere reduceres til ét enkelt, forudbestemt udfald. I stedet eksisterer flere fremtider samtidig, fordi det, der venter os, både føles mærkeligt uundgåeligt og uforudsigeligt på samme tid. På den ene side virker det næsten som om menneskeheden historie er skæbnebestemt til at slutte – ikke på grund af bedre styreformer, men på grund af en global manglende evne til at gentænke og håndtere problemer som klimaforandringer og massiv biodiversitetskrise. På den anden side sker samfundsforandringer hurtigere end nogensinde før. Det gælder både geopolitiske forskydninger, nye former for krigsførelse og teknologiske fremskridt som kunstig intelligens (AI), der både begejstrer og bekymrer os.

Hvilken rolle spiller uddannelse i disse kaotiske tider, og hvordan kan vi udvikle fremtidsorienterede pædagogikker, der fremmer innovation, fantasi, handling og håb? Med dette temanummer har vi inviteret bidrag, der netop adresserer dette spørgsmål. Artiklerne er udgivet i korte formater på 2–5 sider, designet til at inspirere både forskere og praktikere. De tilbyder teoretiske perspektiver på, hvordan vi kan udfordre vores grundlæggende antagelser om fremtiden – eller endda udforske flere mulige fremtider.

Derudover rummer temanummeret metodiske eksempler fra praksis, undersøgelser af online undervisningsformater, filosofi, økokritisk litteratur, lektionsplaner, campusinitiativer og workshops for undervisere. Flere af artiklerne er kreative i deres form og går ud over, hvad der normalt betragtes som akademisk litteratur.

Vi har bevidst inkluderet disse innovative tilgange i vores temanummer, fordi verdens komplekse problemer kræver nye løsninger på tværs af alle fagområder. Som læser inviteres du til at tage på en rejse med en selvbevidst tidsrejsende. Du kan følge tegneseriefiguren Krop, der kæmper med en inaktiv og frakoblet moderne livsstil, eller finde ro og fordybelse i en frodig permakulturvej, hvor forbindelser mellem mennesker og miljø styrkes gennem glædesfyldt engagement.

Vi præsenterer temanummeret som et dobbeltnummer, der samler artikler både på dansk og engelsk. Vi er dybt taknemmelige for, at temaet om fremtidsorienterede pædagogikker har tiltrukket et internationalt publikum fra lande som Canada, New Zealand, USA, Tyskland, Rumænien og Malaysia.

Tabel 1. Artikler i det dobbelte temanummer 'Fremtidsorienterede Pædagogikker i Praksis: Innovation og Handlekraft'

Titel	Sprog	Forfattere	Kort abstract
Introduction to Special Issue: Future-oriented Pedagogies in Practice: Innovation and Agency	English	David Thystrup Mehlsen, Jeppe Kiel Christensen & Michael Breum Ramsgaard (Editors of SI)	Introduction to the special issue that addresses the role of education in these unruly times, and how we can develop future-oriented pedagogies that promote innovation, imagination, action, and hope.
Falling in Love with the Future: Reflections from a Time-Travelling Educator	English	Sebastian Planck	Explores the lived experience of facilitating speculative design workshops in entrepreneurship and sustainability education through a dialogic structure that moves between the internal monologue of an educator navigating fear, uncertainty, and self-doubt, and scholarly explanations of SD's history, methods, and pedagogical implications.
Implementing Work-Integrated Learning: A Student-Run Café Initiative	English	Fayrene Chieng	This case narrative shares the journey of implementing a Work-Integrated Learning (WIL) program through a student-run café kiosk at a Malaysian University, drawing from personal experience, observations, and student reflections.
International Perspectives on Systems Thinking Pedagogy: Reflections on the Global Polytechnic Alliance's Virtual Learning Project	English	Elinor Bray-Collins, Machiko Niimi, Simon Swale, Martin Storkholm Nielsen, Brian Mandeville, Isabel Sousa, Sara Hassan, Angus Lewry & Caroline McCaw	Reflects on six years of collaborative teaching between faculty from polytechnics in Canada, New Zealand, and Denmark examines how systems thinking functions both as an analytical framework and a pedagogical practice in our international, online classroom.
Future-Ready or Future-Blind? Activating Futures Literacy Labs of Speculative Design Methods in Higher Education	English	Jeppe Kiel Christensen & Michael Breum Ramsgaard	Explores how quality education can be reimagined to support the institutional, human, digital, and pedagogical aspects of learning in the coming decades.
Pedagogy for Hopeful Futures: Reimagining Social Innovation and Entrepreneurship Education	English	Stephanie E. Raible, Juliana Pattermann-Gunsch, Julia Vögele & Desiree Wieser	Introduces hopeful futures as a pedagogical orientation that connects futures literacy with students' agency and capacity to act, defined as desirable imaginaries regarded as possible and actionable, integrating plural understandings of futures with hope as agency for intentional change.
Unlearning Cynicism: Rewriting Futures in Sustainability Education	English	Francisco C. M. Aragón-Guiller & Stephanie E. Raible	Examines the cultural and psychological roots of student cynicism, including its links to grief, frustration, mental health consequences, and highlights its detrimental effects on learning and agency.
What if We Learnt Like a Garden? Learning Collective Agency through Permaculture	English	Anne Schlieker, Maribel Blasco & Albina Dioba	A glimpse into a learning experiment prototyping a pedagogy for the future, designed to foster resilient collective agency through maximizing beneficial relationships in nature.
Bricks of Transformation: A Future-Oriented Pedagogical Approach to Systems Thinking with LEGO Serious Play	English	Maria Mair, Researcher & Laura Bechthold	Introduces an innovative educational workshop designed to bridge this gap by teaching Geels's Multi-Level Perspective (MLP) using the LEGO® SERIOUS PLAY® (LSP) method.
Sustainable Design and Digital Creativity in Foreign Languages: Learning Activities for Technological Pathways	English	Cristina Giorgiana Coromelci & Ioana Olteanu	Presents an innovative pedagogical design implemented within the TEACH4SD project, aimed at integrating the GreenComp framework into vocational education and training (VET) for construction and woodworking manufacturing design.
Introduktion til Temanummer: Fremtidsorienterede Pædagogikker i Praksis: Innovation og Handlekraft	Danish	David Thystrup Mehlsen, Jeppe Kiel Christensen & Michael Breum Ramsgaard (redaktører af temanummer)	Introduktion til temanummeret, som undersøger uddannelsens rolle i disse urolige tider, og hvordan vi kan udvikle fremtidsorienterede pædagogikker, der fremmer innovation, fantasi, handling og håb.
Verden Kalder og Håbet - Arbejde med Håb, Forestillingsevne, og Utopier i Skolen med Afsæt i Den Tyske Håbsfilosof Ernst Bloch	Danish	Carsten Linding Jakobsen	Kan en marxistisk håbsfilosof som Ernst Bloch, som levede i en anden tid, bidrage aktivt til pædagogisk tænkning med henblik på at fremme social retfærdighed og en bæredygtig udvikling anno 2026 og i årene frem?
Vi Har Behov for mere Bæredygtig Adfærd – Hvor Finder Man Gode Råd om Bæredygtige Glæder?	Danish	Henrik Wøhlk Larsen	Hvad kan vi lære om bæredygtig adfærd hos en professor i adfærdsdesign, en japansk oprydningsekspert, en italiensk økonom, Mr. Bean, en sejslsportsstjerne, Julius Cæsars arkitekt eller en glad gammel svensk gubba?
Grøn Litteraturredidaktik Kan Fremtidssikre Danskfaget Uden at Fratage Eleverne Livsmød og Håb for Fremtiden	Danish	Birgitte Greve Madsen	Undersøger hvordan grøn dannelse og grøn litteraturredidaktik kan bidrage til at fremtidssikre danskfaget i folkeskolen.
Når Kroppen Mister Sin Natur	Danish	Birgitte Wøge Nielsen & Peter Keller Hansen	Undersøger, hvordan menneskekroppen, oprindeligt skabt til bevægelse og sanselige oplevelser, er kommet i konflikt med den moderne livsstil, der er præget af stillesiddende adfærd, kunstige omgivelser og medicinsk afhængighed.

Artiklen **Falling in Love with the Future: Reflections from a Time-Travelling Educator** af Sebastian Planck undersøger, hvordan spekulative designmetoder kan anvendes i en uddannelsesmæssig kontekst, idet forfatteren tager studerende med på en tidsrejse til en postapokalyptisk fremtid. Artiklen veksler mellem autoetnografiske beskrivelser af den usikkerhed, undervisere oplever, når de arbejder med utraditionelle metoder, og teoretiske indsigter i potentialet ved spekulativt design.

Artiklen **Future-Ready or Future-Blind? Activating Futures Literacy Labs of Speculative Design Methods in Higher Education** af Jeppe Kiel Christensen & Michael Breum Ramsgaard har et tilsvarende eksperimenterende sigte. Gennem eksempler og refleksioner fra en workshop for undervisere i videregående uddannelser, som også involverer tidsrejser (og 3D-briller fra fremtiden), introduceres læseren til konceptet Futures Literacy Labs. Forfatterne viser, hvordan denne tilgang kan forstyrre og udfordre vores ofte dystre forventninger til fremtiden og i stedet åbne for håbefulde perspektiver på flere mulige fremtider samtidig.

Håb spiller også en central rolle i artiklen **Pedagogy for Hopeful Futures: Reimagining Social Innovation and Entrepreneurship Education** af Stephanie E. Raible, Juliana Pattermann-Gunsch, Julia Vögele & Desiree Wieser. Forfatterne undersøger fire kompetencerammer inden for social innovation og entreprenørskabsundervisning og ser på, hvordan de eksplicit eller implicit forholder sig til håb og futures literacy. Gennem analysen fremhæver de potentialet i tilgange som de førnævnte Futures Literacy Labs. De argumenterer for, at denne kreative metode kan gøre fremtiden tilgængelig for undersøgende udforskning og dermed flytte fokus væk fra én pessimistisk fremtid mod et spektrum af fleksible og forhandlingsbare fremtider.

Mens disse bidrag fokuserer på at udvide vores forestillinger om, hvad fremtiden (eller fremtiderne) kan være, vender artiklen **Verden kalder og håbet – Arbejde med håb, forestillingsevne, og utopier i skolen med afsæt i den tyske håbsfilosof Ernst Bloch** af Carsten Linding Jakobsen blikket mod fortiden for at finde inspiration til håb for fremtiden. Artiklen tager udgangspunkt i en undervisningssituation, som mange lærere vil kunne genkende: En elev spørger ”Er der håb?” efter en klasses Diskussion om klimakrise og krig. Linding Jakobsen trækker på Ernst Blochs marxistiske håbsfilosofi og giver eksempler på historiske situationer, hvor samfund har vist tegn på alternative, bæredygtige organiseringsformer. Kan håbet for fremtiden findes her?

Med næsten samme udgangspunkt begynder artiklen **Unlearning Cynicism: Rewriting Futures in Sustainability Education** af Francisco C. M. Aragón-Guiller & Stephanie E. Raible med en parafrase af forfatterens studerende: ”Med den retning tingene går i, hvilken chance har vi så for at løse det?” Forfatterne viser, hvordan uddannelse kan hjælpe elever og studerende med at aflære kynisme gennem refleksive øvelser og dermed skabe rum for mere konstruktiv og håbefuldst kritisk tænkning.

Vi har behov for mere bæredygtig adfærd – Hvor finder man gode råd om bæredygtige glæder? af Henrik Wøhlk Larsen er alt andet end kynisk i sin tilgang til bæredygtighed og fremtid. Med humor og varme spørger forfatteren, hvordan forskellige historiske og nutidige figurer – fra en italiensk oldtidsarkitekt til Mr. Bean og Marie Kondo – ville besvare spørgsmålet: Hvordan kan vi udvikle et andet forhold til de ting, der omgiver os, for at fremme mere bæredygtigt forbrug?

Et andet gennemgående tema i artiklerne er naturforbundethed. Artiklen **Grøn litteraturdidaktik kan fremtidssikre danskfaget uden at fratage eleverne livsmod og håb for fremtiden** af Birgitte Greve Madsen undersøger dette ud fra et monofagligt perspektiv med danskfaget som udgangspunkt. Her viser hun, hvordan grøn litteraturdidaktik kan inspirere til håb og handling ved at udforske følelsesmæssige forbindelser og relationer til den mere-end-menneskelige verden.

Andre artikler diskuterer manglen på naturforbindelse i det moderne samfund. Den kreative, tegneserie-baserede artikel **Når kroppen mister sin natur** af Birgitte Woge Nielsen & Peter Keller Hansen undersøger, hvordan vores kroppe er blevet fanget i nutidens inaktive livsstil. Forfatterne kombinerer en fortællende tilgang med medicinske studier, der viser de positive effekter af naturbaserede sanseindtryk og bevægelse på mental trivsel. Artiklen tilbyder en kreativ måde at udforske, hvordan vi kan skabe fremtidige samfund, der giver plads til både kroppen og naturen.

Denne fremtidsvision synes allerede realiseret i artiklen **What if we learnt like a garden? Learning collective agency through permaculture** af Anne Schlieker, Maribel Blasco & Albina Dioba. Artiklen præsenterer korte sanselige vignetter fra vandringer gennem Permahaven – en urban permakulturhave på et universitetscampus. Disse fortællinger flettes sammen med teoretiske indsigter i, hvordan man kan fremme kollektiv handlekraft frem for at reproducere myten om den ensomme, heroiske entreprenør. Forfatterne argumenterer for, at kollektiv handlekraft kan dyrkes gennem en permakultur-inspireret pædagogik.

Permahaven er ikke det eneste campusbaserede initiativ i dette nummer. Artiklen **Implementing Work-Integrated Learning: A Student-Run Café Initiative** af Fayrene Chieng undersøger, hvad der sker, når studerende overtager driften af en campuscafé. Ved at navigere usikkerhed og udfordringer i realtid viser artiklen, hvor kraftfuld en læring-gennem-handling-tilgang kan være i fremtidens uddannelsesmetoder. Men blot at give studerende en café er ikke nok til at udløse dette potentiale. Solid stilladsering og løbende refleksioner mellem teori og praksis er afgørende.

I artiklen **International Perspectives on Systems Thinking Pedagogy: Reflections on the Global Polytechnic Alliance's Virtual Learning Project** flyttes fokus fra det lokale campus til globale problemstillinger og samarbejde. Artiklen er skrevet af Elinor Bray-Collins, Machiko Niimi, Simon Swale, Martin Storkholm Nielsen, Brian Mandeville, Isabel Sousa, Sara Hassan, Angus Lewry & Caroline McCaw. Forfatterne anvender Collaborative Online International Learning (COIL), en metode hvor studerende fra Canada, Danmark og New Zealand arbejder sammen om at kortlægge og

adressere globale systemiske problemer. Indbyrdes afhængighed er centralt her. Selvom analyse og kortlægning af komplekse systemer er vigtigt, argumenterer forfatterne for, at dette ikke er nok. For at implementere denne virtuelle læringsform på tværs af kontinenter er det afgørende at opbygge relationer mellem både studerende og undervisere.

En anden artikel, der aktivt udforsker nye læringsformater, er **Bricks of Transformation: A Future-Oriented Pedagogical Approach to Systems Thinking with LEGO Serious Play** af Maria Mair & Laura Bechthold. Artiklen anvender en omfattende Multi-Level Perspective Model til at demonstrere, hvordan systemiske forandringer kan finde sted i samfundet, samtidig med at studerende engageres på taktile og kropslige måder. Gennem metaforbaseret byggeri og fortælling bruger studerende LEGO-klodser til at opnå en praktisk og erfaringsbaseret forståelse af systemisk forandring.

Gennem hele dette nummer præsenterer artiklerne uventede tilgange og kombinationer af teorier og metoder. Det gælder også artiklen **Sustainable Design and Digital Creativity in Foreign Languages: Learning Activities for Technological Pathways** af Cristina Giorgiana Coromelci & Ioana Olteanu. Ved første øjekast ligner artiklen en traditionel lektionsplan med læringsmål, aktivitetssekvenser, ressourcer og evalueringsformer. Overraskende nok integrerer lektionen både fransk poesi og kreativ AI for at fremme systemisk tænkning og miljøbevidsthed. Artiklen giver et indblik i, hvordan fremtidens lektionsplaner og læseplaner kan se ud.

Dette temanummer ønskede specifikt at fremme forskellige formater for videnskabelig kommunikation. Derfor blev der udviklet en række forskellige artikeltyper. Vi tilbyder disse til det akademiske fællesskab til videre udvikling, da vi ser et stort potentiale i at formidle akademisk viden i disse korte formater på 2–5 sider.

Debatterende bidrag

1. **Perspektiverende refleksion:** Et kort, personligt eller fagligt blik på et tema. Teksten åbner op for en idé eller et tænkende og analyserende synspunkt uden nødvendigvis at konkludere. Velegnet til at dele en tanke, erfaring eller observation, som man vil sætte i perspektiv.
2. **Debatindlæg:** En holdningsbaseret tekst, der inviterer til diskussion. Den argumenterer for et synspunkt og kan være kritisk eller provokerende. God til at sætte en dagsorden eller udfordre etablerede tanker.
3. **Kritisk kommentar:** Et kort, analytisk og måske provokerende bidrag. Den udfordrer, analyserer eller kommenterer en tendens, idé eller praksis. God til at skabe debat og refleksion.

Undervisningsbidrag

1. **Praksisblik:** En konkret beskrivelse af en undervisningssituation, metode eller erfaring. Fokus er på det praktiske og det erfarede. God til at dele indsigter fra hverdagen i undervisningen.
2. **Didaktisk nedslag:** Et fokuseret bidrag med afsæt i didaktiske overvejelser. Teksten analyserer eller begrundet valg i undervisningsdesign. Relevant for dem, der vil fremhæve en pædagogisk pointe.
3. **Casefortælling:** En praksisnær beskrivelse af et konkret undervisningsforløb eller projekt. Den kombinerer fortælling og analyse og viser, hvad der blev gjort og lært. God til at dele erfaringer med kolleger.
4. **Uddannelsesglimt:** Et poetisk og åbent navn, der signalerer snapshots fra praksis. Teksten kan være stemningsfuld, sanselig eller reflektiv. God til at fange øjeblikke og stemninger i undervisningen.

Videnskabeligt bidrag

1. **Miniartikel:** En neutral betegnelse, der signalerer kort format. Teksten er informativ og klar, uden at være for detaljeret eller holdningspræget. Velegnet til at formidle viden i kompakt form.
2. **Metodisk inspiration:** En kort introduktion til en metode eller tilgang. Den forklarer, hvordan og hvorfor metoden kan bruges i forskning eller praksis. Velegnet til at inspirere til nye greb i forskningen.
3. **Tematiske impulser:** Små bidrag, der åbner for videre tænkning og dialog. De er idé-genererende og kan stille spørgsmål eller pege på nye forskningsinformerende vinkler. Velegnet til at starte samtaler eller inspirere til videre fremtidigt arbejde.
4. **Faglige noter:** Et mere akademisk og nøgternt forskningsmæssigt bidrag. Teksten er faktuel og forklarer begreber med udgangspunkt i forskningsbaseret viden underbygget med referencer. God til at dele faglige indsigter i kort form.

Fremtidsorienteret bidrag

1. **Fremtidsfragment:** En kreativ betegnelse, der passer til temanummerets titel. Teksten kan være visionær, spekulativ eller drømmende og peger fremad. God til at tænke nyt og forestille sig fremtidens uddannelse.

Som redaktører har det været som en rejse ind i flere håbefulde fremtider at læse disse artikler.

Vi takker alle forfatterne, der har bidraget til dette temanummer, og håber, at denne samling af korte artikler vil inspirere til innovation, handling, fantasi og forandring.

Aarhus, April 2025, David, Jeppe, og Michael